

Hallituksen esitys Eduskunnalle vuonna 1998 perittäviä sosiaaliturvamaksuja ja kansaneläkelaitoksen rahoitusta koskevaksi lainsäädännöksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi vuonna 1998 perittävistä sosiaaliturvamaksuista sekä kansaneläke- ja sairausvakuutuksen rahoitus- ja rahastojärjestelyistä.

Vakuutetun sairausvakuutusmaksu olisi edelleen 1,90 penniä veroäyriä kuitenkin siten, että maksu olisi 80 000 äyriä ylittävältä osalta 2,35 penniä veroäyriä. Eläketuloa saavalta henkilöltä perittäisiin edellä mainitun lisäksi sairausvakuutusmaksua kolme penniä veroäyriä. Eläkkeensaajan vakuutusmaksun korotus olisi kuitenkin enintään kolme prosenttia veronalaisesta eläketulosta. Hallituksen tarkoituksena on erikseen ratkaista, onko mahdollista alentaa eläkkeensaajilta perittävää sairausvakuutusmaksua.

Työnantajilta perittävät kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksut eivät muuttuisi. Yksityisen yritystoiminnan piiriin kuuluvalla työnantajalta perittäisiin vuonna 1998 kansaneläkemaksua yrityksen pääomavaltaisuudesta riippuen 2,40, 4,00 tai 4,90 prosenttia ennakonpidätyksen alaisen palkan määrästä. Työnantajan kansaneläkemaksu olisi 2,40 prosenttia sellaisessa valtion liikelaitoksessa, johon sovelletaan valtion liikelaitoksista annettua lakia. Yksityisen työnantajan ja edellä tarkoitetun liikelaitoksen sairausvakuutusmaksun suuruus olisi 1,60 prosenttia palkoista.

Kunnalta, kuntayhtymältä ja kunnalliselta liikelaitokselta perittävä kansaneläkemaksu olisi 3,15 prosenttia ja sairausvakuutusmaksu 1,60 prosenttia palkoista. Valtiolta ja sen muulta laitokselta kuin liikelaitokselta sekä Ahvenanmaan maakunnalta perittävä kansaneläkemaksu olisi 3,95 ja sairausvakuutusmaksu 2,85 prosenttia. Kirkkotyönantajien

kansaneläkemaksu olisi 3,95 prosenttia ja sairausvakuutusmaksu 6,85 prosenttia palkoista.

Työnantajan lapsilisämaksua ei ehdotuksen mukaan perittäisi vuonna 1998. Valtio ei vuonna 1998 osallistuisi sairaus- ja vanhempainpäivärahojen kustannuksiin.

Kansaneläkerahaston ja sairausvakuutusrahaston vähimmäismääräksi vuonna 1998 vahvistettaisiin kahdeksan prosenttia kansaneläkevakuutuksen ja vastaavasti sairausvakuutuksen vuotuisista kokonaiskustannuksista. Vähimmäismäärän saavuttamiseksi ja rahastojen maksuvalmiuden turvaamiseksi olisi tarvittaessa mahdollista siirtää varoja rahastosta toiseen. Valtio vastaisi takuusuorituksella kansaneläkelaitoksen rahastojen vähimmäismäärän saavuttamisesta sekä rahastojen maksuvalmiudesta.

Esitykseen sisältyvät lisäksi työnantajan sosiaaliturvamaksun määräytymisperusteen muutokset, jotka liittyvät hallituksen samanaikaisesti antamaan esitykseen niin sanotun kuuden kuukauden säännön alaisen ulkomaantyötulon verovapauden laajentamisesta.

Kansaneläkelaitoksen rahoitukseen liittyvät lisäksi hallituksen esitys laiksi kansaneläkelaitoksen rahoituksen väliaikaisesta muuttamisesta vuonna 1998 ja hallituksen esitys laiksi tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta vuodelta 1998 perittävästä maksusta.

Esitys liittyy valtion vuoden 1998 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan vuoden 1998 alusta.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

1.1. Vakuutetun sairausvakuutusmaksu

Sairausvakuutuslain (364/1963) 33 §:n 1 momentin mukaan vakuutetun sairausvakuutusmaksun suuruus on 1,25 penniä veroäyriä. Sairausvakuutusmaksua on kuitenkin peritty vakuutetuilta useina vuosina yksivuotisten lakien perusteella edellä mainittua määrää suurempana tai pienempänä. Osana valtiontalouden tasapainottamistoimia on vuodesta 1991 peritty sairausvakuutusmaksua korotettuna siltä osin kuin vakuutetun kunnallisverotuksessa verotettavat tulot ylittävät 80 000 äyriä.

Palkansaajilta alettiin vuonna 1993 periä työeläkemaksua ja työttömyysvakuutusmaksua. Eläkkeensaajilta ei mainittuja maksuja peritä. Niiden sijaan on vuodesta 1993 peritty eläketulojen perusteella sairausvakuutusmaksua korotettuna palkansaajien maksuun verrattuna.

Vuodelta 1997 vakuutetun sairausvakuutusmaksua peritään 1,90 penniä kunnallisverotuksessa vahvistetulta veroäyriä. Maksu on kuitenkin 2,35 penniä veroäyriä siltä osin kuin veroäyrien määrä ylittää 80 000 äyriä. Eläketuloa saavalta henkilöltä peritään tämän lisäksi sairausvakuutusmaksua kolme penniä veroäyriä.

Vakuutetun kansaneläkevakuutusmaksua ei ole peritty vuodesta 1996. Vakuutetun kansaneläkevakuutusmaksu poistettiin pysyvästi vuonna 1997.

Vastauksessaan hallituksen esitykseen vuonna 1997 perittäviä sosiaaliturvamaksuja ja kansaneläkelaitoksen rahoitusta koskevasi lainsäädännöksi (HE 170/1996 vp) eduskunta edellytti hallituksen huolehtivan siitä, "että vuonna 1998 voidaan alentaa eläkkeensaajien ylimääräistä sairausvakuutusmaksua vähintään yhdellä pennillä veroäyriä".

Esityksessä ehdotetaan vakuutetuilta perittävät sairausvakuutusmaksut pidettäväksi samalla tasolla kuin vuonna 1997. Esityksen mukaan vakuutetun sairausvakuutusmaksu vuonna 1998 olisi 1,90 penniä veroäyriä, 80 000 äyriä ylittävältä osalta kuitenkin 2,35 penniä veroäyriä. Eläketuloa saavilta hen-

kilöiltä perittäisiin edelleen sairausvakuutusmaksua kolme penniä veroäyriä korotettuna palkansaajien maksuun verrattuna. Eläketulon osalta sairausvakuutusmaksu olisi siten 4,90 penniä kunnallisverotuksessa vahvistetulta veroäyriä. Siltä osin kuin eläketulo ylittää 80 000 äyriä eläkkeensaajan sairausvakuutusmaksu olisi kuitenkin 5,35 penniä äyriä. Hallituksen tarkoituksena on erikseen ratkaista, onko mahdollista alentaa eläkkeensaajilta perittävää sairausvakuutusmaksua.

Vuonna 1998 suoritettavasta sairausvakuutusmaksusta sekä eläketuloa saavalta henkilöltä perittävästä sairausvakuutusmaksun korotuksesta ehdotetaan säädettäväksi yksivuotisella lailla.

1.2. Työnantajan kansaneläkemaksu

Työnantajan kansaneläkemaksua peritään kansaneläkelain (347/1956) 3 §:n 2 momentin mukaan liiketoiminnan pääomavaltaisuudesta riippuen joko 4,25, 4,75 tai 5,25 prosenttia työntekijälle suoritetun ennakoperinnan alaisen palkan määrästä. Perittävän kansaneläkemaksun määrää on kuitenkin useina vuosina yksivuotisilla laeilla alennettu tai korotettu siitä, mitä kansaneläkelain 3 §:n 2 momentissa säädetään. Vuodesta 1982 yksityisiltä ja julkisen tahon työnantajilta on peritty eri suuruisia kansaneläkemaksua.

Työttömyysturvaetuuksien veronalaistamisesta aiheutunut kunnan ja kirkon verotulojen kasvu haluttiin vuonna 1985 palauttaa työttömyysturvan rahoitukseen. Tämän vuoksi kunnalta ja kuntainliitolta, evankelis-luterilaiselta kirkolta, sen seurakunnalta ja seurakuntainliitolta sekä ortodoksiselta kirkkokunnalta ja sen seurakunnalta perittiin kansaneläkemaksua korkeampana kuin valtiolta ja sen laitokselta sekä Ahvenanmaan maakunnalta. Vuosina 1987—1996 kaikilta julkisen tahon työnantajilta perittiin saman suuruisia kansaneläkemaksua. Vuonna 1997 kuntatyönantajilta perittävä kansaneläkemaksu alennettiin vastaamaan yksityisten työnantajien keskimääräistä maksutasoa.

Vuodelta 1997 yksityisen työnantajan kansaneläkemaksua peritään porrastetusti 2,40, 4,00 tai 4,90 prosenttia ennakonpidätyksen

alaisen palkan määrästä. Kunnalta, kuntayhtymältä ja kunnalliselta liikelaitokselta perittävä työnantajan kansaneläkemaksu on 3,15 prosenttia palkoista. Muilta julkisen tahon työnantajilta peritään maksua 3,95 prosenttia palkoista.

Työnantajan sosiaaliturvamaksun - kansaneläkemaksun ja sairausvakuutusmaksun - suuruudesta on säädetty yksivuotisilla laeilla. Ehdotuksia käsiteltäessä eduskunta on useaan otteeseen edellyttänyt, että työnantajan sosiaaliturvamaksua koskevaa lainsäädäntöä kehitetään siten, että työvoimavaltaiten yritysten asemaa parannetaan. Vahvistaessaan vuodelta 1997 perittäviä työnantajan sosiaaliturvamaksuja eduskunta edellytti, "että sosiaaliturvamaksujen kokonaisuus pyritään muodostamaan sellaiseksi, että se tukee työllisyyttä ja helpottaa erityisesti pientyöntantajien toimintaa. Maksujen ohella on otettava huomioon myös verotus ja rahoituskulujen kokonaisuus."

Sosiaaliturvamaksujen kohtaannosta ja rahoituksesta on tehty lukuisia selvityksiä. Sosiaali- ja terveysministeriön asettama selvitysmies Risto Suominen luovutti helmikuussa 1997 raportin sosiaalivakuutusmaksujen porrastusvaihtoehtoista (Työnantajamaksujen porrastaminen. Selvitysmiesraportti. STM 1997:1). Raportissa esitettiin neljä erilaista maksujen porrastusvaihtoehtoa. Uudet porrastusvaihtoehdot olisivat selvitysmiehen mukaan toteutettavissa aikaisintaan vuoden 1999 alusta, koska sitä ennen olisi uudistettava palkka- ja työsuhderekeriä. Järjestetyissä kuulemistilaisuuksissa ehdotetut uudet porrastusvaihtoehdot saivat vähän kannatusta. Tähän vaikutti osaltaan ehdotusten vähäiset työllisyysvaikutukset, selvitysmiehen mukaan enintään 3 000 työpaikkaa. Myös selvitysmies Pertti Arajärvi on elokuussa 1997 julkistetussa muistiossaan selvittänyt sosiaaliturvamaksujen kohtaantoa.

Esityksessä ehdotetaan työnantajilta perittävät sosiaaliturvamaksut pysytettäväksi ennallaan. Esityksen mukaan yksityisen työnantajan kansaneläkemaksu olisi vuonna 1998 poistojen määrästä ja palkkasummasta riippuen edelleen 2,40, 4,00 tai 4,90 prosenttia ennakonpidätyksen alaisista palkoista. Kunnalta, kuntayhtymältä ja kunnalliselta liikelaitokselta perittävä työnantajan kansaneläkemaksu olisi 3,15 prosenttia palkoista. Valtiolta ja sen laitokselta, Ahvenanmaan maakunnalta, evankelis-luterilaiselta kirkolta, sen seurakunnalta ja seurakuntayhtymältä sekä

ortodoksiselta kirkkokunnalta ja sen seurakunnalta perittävä kansaneläkemaksu olisi 3,95 prosenttia palkoista. Työnantajan kansaneläkemaksusta ehdotetaan edelleen säädettäväksi yksivuotisella lailla.

Hallitus antaa samanaikaisesti eduskunnalle lakiehdotuksen, jonka mukaan työntekijän yli kuuden kuukauden yhtäjaksoisen ulkomaantyöskentelyn perusteella saama ulkomaantyötulo olisi kokonaan verovapaa. Työnantaja olisi kuitenkin velvollinen suorittamaan verovapaan ulkomaantyötulon perusteella työnantajan kansaneläkemaksun. Maksu suoritettaisiin ulkomaantyötulon rahana maksettavasta osasta, josta vähennettäisiin työstä aiheutuvien kustannusten korvaukset. Tätä koskeva lisäys ehdotetaan tehtäväksi työnantajan kansaneläkemaksun määräytymisperusteeseen yksivuotisena lakina.

1.3. Työnantajan sairausvakuutusmaksu

Työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain (366/1963) 1 §:n 1 momentin mukaan työnantaja on velvollinen suorittamaan kansaneläkelaitokselle työnantajan sairausvakuutusmaksua 1,50 prosenttia maksamiensa ennakoperinnän alaisten palkkojen määrästä. Myös sairausvakuutusmaksua on peritty yksivuotisilla laeilla poikkeavasti siitä, mitä työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetussa laissa säädetään. Samoin tämä maksu on ollut eri suuruinen julkisen tahon työnantajille ja yksityisille työnantajille.

Yksityisiltä työnantajilta perittävää sairausvakuutusmaksua on viimeksi korotettu 0,15 prosenttiyksiköllä vuonna 1995. Tarkoituksena oli sairausvakuutusrahastosta maksettavilla korvauksilla tasata vanhempainpäiväraha-ajalta aiheutuvia vuosilomakustannuksia työnantajien kesken.

Kunta- ja kirkkotyönantajilta perittiin vuodesta 1985 työttömyysturvaetuuksien veronalaistamiseen liittyen korkeampaa sairausvakuutusmaksua kuin muilta julkisen tahon työnantajilta. Kuntatyönantajien sairausvakuutusmaksu alennettiin valtiotyönantajan tasolle vuonna 1992. Vuonna 1997 kuntatyönantajilta perittävä sairausvakuutusmaksu alennettiin vastaamaan yksityisten työnantajien maksua. Kuntatyönantajien maksujen alennukset on otettu huomioon kunnille maksettavissa valtionosuuksissa.

Kirkkotyönantajien maksua korotettiin vuonna 1994, kun silloin toteutettu perhetuen uudistus lisäsi kirkon verotuloja. Tuo-

miokapitulien ylläpito siirtyi vuoden 1997 alusta valtiolta evankelis-luterilaiselle kirkolle. Tuomiokapitulien ylläpidon ja kuurojenpappien virkojen siirtämisestä sekä eräiden tonttien luovuttamisesta Suomen evankelis-luterilaiselle kirkolle annetun lain (935/1996) mukaan tuomiokapitulien ylläpidon sekä kuurojenpappien virkojen siirtämisestä evankelis-luterilaiselle kirkolle aiheutuvat kustannukset korvataan vuosina 1997—2000 alentamalla kirkolta perittävää työnantajan sairausvakuutusmaksua. Korvauksen suuruus vastaa valtiolle tuomiokapitulien ylläpidosta aiheutuneita kustannuksia vuonna 1996. Tämän mukaisesti alennettiin evankelis-luterilaiselta kirkolta, sen seurakunnalta ja seurakuntayhtymältä vuonna 1997 perittävää sairausvakuutusmaksua yhdellä prosenttiyksiköllä. Yhdenmukaisen käytännön säilyttämiseksi vastaava alennus tehtiin myös ortodoksiselta kirkkokunnalta ja sen seurakunnalta perittävään työnantajan sairausvakuutusmaksuun.

Vuonna 1997 yksityisen sektorin työnantajilta sekä kunnalta, kuntayhtymältä ja kunnalliselta liikelaitokselta peritään sairausvakuutusmaksua 1,60 prosenttia ennakonpidätyksen alaisen palkan määrästä. Valtion ja sen laitoksen sekä Ahvenanmaan maakunnan sairausvakuutusmaksu on 2,85 prosenttia. Evankelis-luterilaiselta kirkolta, sen seurakunnalta ja seurakuntayhtymältä sekä ortodoksiselta kirkolta ja sen seurakunnalta perittävä sairausvakuutusmaksu on 6,85 prosenttia palkoista.

Työnantajilta perittävät sairausvakuutusmaksut ehdotetaan vuonna 1998 pysytettäväksi ennallaan. Yksityisen työnantajan sekä kunnan, kuntayhtymän ja kunnallisen liikelaitoksen sairausvakuutusmaksu olisi siten 1,60 prosenttia ja valtion, sen laitoksen sekä Ahvenanmaan maakunnan 2,85 prosenttia ennakonpidätyksen alaisista palkoista. Evankelis-luterilaisen kirkon, sen seurakunnan ja seurakuntayhtymän samoin kuin ortodoksisen kirkkokunnan ja sen seurakunnan sairausvakuutusmaksu olisi edelleen 6,85 prosenttia palkoista eli yhdellä prosenttiyksiköllä alennettu vuoden 1996 tasoon verrattuna. Perittävät maksut vahvistettaisiin yksivuotisella lailla.

Työnantajan sairausvakuutusmaksun määrittymisperusteeseen ehdotetaan tehtäväksi yksivuotisella lailla vastaava lisäys kuin työnantajan kansaneläkemaksuun edellä mainitun ulkomaantyötulon osalta.

1.4. Työnantajan lapsilisämaksu

Työnantaja on työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain 1 §:n 1 momentin mukaan velvollinen suorittamaan valtiolle lapsilisämaksua 2,25 prosenttia ennakokoperrinnan alaisten palkkojen määrästä. Työnantajan lapsilisämaksuun on yksivuotisilla laeilla kohdistettu useita maksualennuksia tai maksu on jätetty kokonaan perimättä. Vuodesta 1986 lapsilisämaksua ei ole peritty lainkaan.

Työnantajan sosiaaliturvamaksun säilyttämiseksi nykyisellä tasolla ehdotetaan, että myöskään vuonna 1998 ei perittäisi työnantajan lapsilisämaksua. Tästä säädettäisiin yksivuotisella lailla.

1.5. Kansaneläkerahasto ja sairausvakuutusrahasto

Rahastojen vähimmäismäärä ja valtion takuusuoritus

Kansaneläkelain 59 §:n 2 momentin mukaan kansaneläkerahaston varojen on oltava kalenterivuoden päättyessä vähintään 1/10 kansaneläkevakuutuksen vuotuisista kokonaiskustannuksista. Jos kansaneläkerahaston tuotot eivät tähän riitä, suoritetaan puuttuva osa valtion varoista. Kansaneläkerahaston varojen vähimmäismäärää on vuodesta 1986 alennettu yksivuotisilla laeilla. Vuodesta 1995 vähimmäismäärä on ollut kahdeksan prosenttia ja vähimmäismäärää laskettaessa on otettu huomioon myös joulukuussa tuloksi kirjattavat vakuutusmaksutuotot.

Sairausvakuutusrahaston pääoman on sairausvakuutuslain 59 §:n 1 momentin mukaan oltava kalenterivuoden päättyessä 1/10 sairausvakuutuksen vuotuisista kokonaiskustannuksista. Myös sairausvakuutusrahaston varojen vähimmäismäärää on alennettu yksivuotisilla laeilla. Vuodesta 1992 vähimmäismäärä on ollut kahdeksan prosenttia.

Sekä kansaneläkerahaston että sairausvakuutusrahaston varojen vähimmäismääräksi vuonna 1998 ehdotetaan edelleen kahdeksan prosenttia kansaneläkevakuutuksen ja vastaavasti sairausvakuutuksen vuotuisista kustannuksista. Valtio vastaisi takuusuorituksella siitä, että rahastojen varojen vähimmäismäärä saavutetaan. Samalla ehdotetaan kansaneläkelakia edelleen muutettavaksi väliaikaisesti siten, että kansaneläkerahaston vä-

himmäismäärää laskettaessa otettaisiin huomioon myös joulukuussa suoritettavat vakuutusmaksutuotot.

Sairausvakuutuslain 59 §:n 5 momentin mukaan valtion tulee suorittaa sairausvakuutusrahastoon valtion osuuden lisäksi sellainen määrä varoja, että rahaston maksuvalmius on kunakin ajankohtana riittävästi turvattu. Kansaneläkerahaston maksuvalmiuden turvaamisesta on säädetty vastaavasti yksivuotisilla laeilla vuodesta 1986.

Kansaneläkelakia ja sairausvakuutuslakia ehdotetaan vuonna 1998 tarkistettavaksi siten, että valtio takaisi rahastojen yhteisen maksuvalmiuden, mihin vaikuttaa myös mahdollinen rahastojen välinen varojen siirto. Ehdotetun mukaista maksuvalmiustakuuta on sovellettu vuodesta 1995.

Rahastojen välinen varojen siirto

Kansaneläkelakia ja sairausvakuutuslakia on väliaikaisesti muutettu vuodesta 1995 siten, että maksuvalmiuden sallimissa rajoissa on ollut mahdollista käyttää kansaneläke- ja sairausvakuutusrahaston varoja toisen rahaston menojen suorittamiseen. Varoja on voitu tarvittaessa siirtää rahastosta toiseen myös rahastoille säädetyn varojen vähimmäismäärän saavuttamiseksi. Tällöin on edellytyksenä ollut, että siirtävän rahaston varat eivät alita sille säädettyä vähimmäismäärää.

Rahastojen välisellä varojen siirrolla on voitu pienentää tarvittavan valtion takuusuorituksen määrää. Varojen siirrolla on voitu myös tarvittaessa tasata tulojen ja maksujen epätasaisesta ajoittumisesta rahastoille aiheutuvia maksuongelmia. Tämän vuoksi ehdotetaan, että edelleen voitaisiin rahaston maksuvalmiuden ja varojen vähimmäismäärästä annettujen säännösten rajoissa siirtää varoja kansaneläke- ja sairausvakuutusrahaston välillä. Varojen siirtämiselle asetettavat edellytykset olisivat entiset ja rahastot säilyisivät edelleen itsenäisinä. Rahastojen välisestä varojen siirrosta säädettäisiin yksivuotisilla laeilla.

1.6. Sairaus- ja vanhempainpäivärahojen rahoitus

Valtion rahoitusosuus sairausvakuutuksen päivärahojen, äitiys-, isyys- ja vanhempainrahojen sekä erityishoitorahojen kustannuk-

sista on sairausvakuutuslain 59 §:n 2 momentin mukaan 13 prosenttia. Loppuosa päivärahamenoista rahoitetaan sairausvakuutusmaksuilla. Vuodesta 1995 valtion 13 prosentin rahoitusosuus on väliaikaislaeilla poistettu.

Valtiontalouden tasapainottamiseksi ehdotetaan, että valtion 13 prosentin rahoitusosuus sairausvakuutuksen päivärahoista, äitiys-, isyys- ja vanhempainrahoista sekä erityishoitorahoista poistettaisiin myös vuonna 1998. Sairausvakuutuslain 59 §:n 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi yksivuotisella lailla.

2. Esityksen vaikutukset

Vakuutetun sairausvakuutusmaksuihin ei ehdoteta muutoksia vuoteen 1997 verrattuna. Sairausvakuutusmaksua perittäisiin edelleen 0,45 pennillä korotettuna 80 000 äyrin ylittävistä tuloista, mikä tuottaisi vuositulosolla noin 470 miljoonaa markkaa. Kolmella pennillä korotettu sairausvakuutusmaksu, jota perittäisiin edelleen eläketulosta saavilta henkilöiltä, tuottaisi vuositulosolla noin 1500 miljoonaa markkaa.

Yksityisen työnantajan kansaneläkemaksua perittäisiin edelleen porrastettuna. Porrastus olisi saman suuruisen kuin vuonna 1997 ja sen tuotoksi vuonna 1998 arvioidaan 1 400 miljoonaa markkaa.

Yksityisiltä työnantajilta vuodesta 1995 peritty sairausvakuutusmaksun 0,15 prosenttiyksikön korotus tuottaa vuonna 1998 noin 255 miljoonaa markkaa. Vanhempainpäiväraha-ajalta suoritettavien vuosilomakustannusten korvaus arvioidaan vuonna 1998 noin 95 miljoonaksi markaksi.

Kirkkotyönantajilta perittävän työnantajan sairausvakuutusmaksun alentaminen vuoden 1996 tasoon verrattuna yhdellä prosenttiyksiköllä vähentäisi kansaneläkelaitoksen saamia vakuutusmaksutuottoja 18 miljoonalla markalla vuonna 1998. Tuomiokapitulien palkkamenot vuonna 1996 olivat noin 16 miljoonaa markkaa.

Sairausvakuutuksesta valtiolle aiheutuvat menot olisivat noin 750 miljoonaa markkaa pienemmät, kun valtio ei osallistuisi vuonna 1998 sairauspäivärahojen, äitiys-, isyys- ja vanhempainrahojen sekä erityishoitorahojen kustannusten korvaamiseen.

Kansaneläkerahaston ja sairausvakuutusrahaston vähimmäismääräksi ehdotetaan kahdeksan prosenttia kansaneläkevakuutuksen ja

vastaavasti sairausvakuutuksen vuotuisista kokonaiskustannuksista. Vuonna 1997 voimassa oleviin väliaikaislakeihin verrattuna ehdotuksella ei ole valtiontaloudellisia vaikutuksia. Rahastolle säädetyn vähimmäismäärän saavuttamiseksi sallittaisiin edelleen rahastojen välinen varojen siirto. Tämän hetkisten arvioiden mukaan valtion takuusuoritusta pienentävät rahastosiirrot eivät olisi mahdollisia vuonna 1998. Kummankin rahaston vähimmäismäärä jouduttaisiin turvaamaan valtion takuusuorituksella. Tilanne voi kuitenkin muuttua, jos vakuutusmaksutuottoja koskevat arviot kasvavat tai menoarviot alenevat.

Esitykseen vaikuttaa välillisesti hallituksen esitys ulkomaantyötulon verovapauden laajentamisesta. Siihen liittyvät vakuutetun sairausvakuutusmaksun ja työnantajan sosiaaliturvamaksun määräytymisperusteiden muutokset lisäisivät kansaneläkelaitoksen vuotuisia maksutuloja arviolta 40—60 miljoonalla markalla, josta vuonna 1998 arvioidaan tuloutuvan noin 30 miljoonaa markkaa.

Kansaneläkelaitoksen rahoitukseen liittyen hallitus on antanut eduskunnalle erikseen esityksen laiksi Kansaneläkelaitoksen rahoituksen väliaikaisesta muuttamisesta vuonna 1998 (HE 103/1997 vp), jonka mukaan osa arvonlisäveron tuotosta, 2 400 miljoonaa markkaa, tilitettäisiin kansaneläkelaitokselle sen rahoituksen turvaamiseksi.

Lisäksi hallitus antaa eduskunnalle esityksen laiksi tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta vuodelta 1998 perittävästä maksusta, millä toteutettaisiin täyskustannusvastuu tapaturma- ja liikennevakuutuksessa. Maksun tuotto 307 miljoonaa markkaa on otettu huomioon kansaneläkemenojen valtion osuuden vähennyksenä.

Edellä esitettyjen ehdotusten perusteella ja ottaen huomioon myös edellä mainitut erikseen annettavat hallituksen esitykset sekä se, että vuonna 1997 siirtomahdollisuutta sairausvakuutusrahastosta kansaneläkerahastoon ei toteuteta täysimääräisenä, arvioidaan valtion takuusuoritusten määriksi vuonna 1998 seuraavat: takuusuoritus kansaneläkerahastoon noin 590 miljoonaa markkaa ja takuusuoritus sairausvakuutusrahastoon noin 340 miljoonaa markkaa.

Esityksen liitteenä olevissa taulukoissa on yhteenveto kansaneläkevakuutuksen sekä sairausvakuutuksen ja kuntoutuksen arvioiduista tuloista ja menoista vuosina 1997 ja 1998.

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä. Valmistelun yhteydessä on kuultu valtiovarainministeriötä, opetusministeriötä, kansaneläkelaitosta ja verohallitusta.

4. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Esitys liittyy valtion vuoden 1998 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Kansaneläkelaitoksen rahoituksen osalta esitys liittyy kohdassa 2. mainittuihin hallituksen esityksiin.

Esitys liittyy myös samanaikaisesti annettavaan hallituksen esitykseen tuloverolain 77 §:n ja sairausvakuutuslain 33 §:n muuttamisesta. Hallitus edellyttää, että nämä esitykset käsitellään eduskunnassa samanaikaisesti.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki vuodelta 1998 suoritettavista sairausvakuutusmaksuista, työnantajan kansaneläkemaksusta ja työnantajan lapsilisämaksusta

1 §. *Vakuutetun sairausvakuutusmaksu.* Pykälässä säädettäisiin vakuutetun sairausvakuutusmaksun määrästä vuonna 1998. Vakuutusmaksu pysyisi kaikilta osin ennallaan.

2 §. *Sairausvakuutusmaksun korotus.* Eläketulon perusteella ehdotetaan perittäväksi sairausvakuutusmaksua korotettuna myös vuonna 1998. Korotus olisi edelleen kolme penniä veroäyriä, kuitenkin enintään kolme prosenttia veronalaisesta eläketulosta. Korotus perittäisiin vuodelta 1998 toimitettavassa kunnallisverotuksessa vahvistettavien veroäyrien perusteella eläketulosta. Eläketuloa olisivat veronalaiset vanhuus-, työkyvyttömyys- ja työttömyyseläke, perhe-eläke ja

sukupolvenvaihdoseläke sekä muut luopumiskorvaukset. Eläketuloa olisi myös maatalousyrittäjien luopumistuki. Eläketuloa saavalta henkilöltä perittävästä sairausvakuutusmaksun korotuksesta, maksun täytäntöönpanosta ja muista menettelysäännöksistä olisi voimassa ennakkoperintälain (1118/1996) säännösten lisäksi myös, mitä sairausvakuutuslaissa säädetään vakuutetun sairausvakuutusmaksusta.

3 §. *Työnantajan sairausvakuutusmaksu.* Työnantajan sairausvakuutusmaksut säilyisivät vuoden 1997 tasolla. Pykälään lisättäisiin säännös työnantajan sairausvakuutusmaksun perimisestä myös tuloverolain 77 §:ssä verovapaaksi säädettyä ulkomaantyötulon rahana maksettavan osan perusteella. Sairausvakuutusmaksua ei kuitenkaan perittäisi siltä osin, kuin ulkomaantyötulon rahapalkkaan sisältyisi työnantajan maksamia, työstä johtuvia kustannusten korvauksia, jos ne tuloverolain tai sen perusteella annettujen määräysten mukaan olisivat verovapaita.

Sairausvakuutusmaksun suuruutta määrättäessä sellaista valtion liikelaitosta, johon sovelletaan valtion liikelaitoksista annettua lakia (627/1987), pidettäisiin yksityisen sektorin piiriin kuuluvana työnantajana.

4 §. *Työnantajan kansaneläkemaksu.* Pykälän 1 momentissa säädettyvät työnantajan kansaneläkemaksut eivät muuttuisi vuonna 1998. Yksityisiltä työnantajilta maksut perittäisiin edelleen kolmeen maksuluokkaan porrastettuina. Maksuluokka määräytyisi vuoden 1996 verotuksessa ilmoitettujen kuluvaan käyttöomaisuuden hankintamenoista tehtyjen säännönmukaisten poistojen ja vastaavana aikana maksettujen palkkojen perusteella. Ylimpään maksuluokkaan kuuluisivat työnantajat, joilla poistojen määrä ylittää 300 000 markkaa ja on yli 30 prosenttia palkkasummasta. Jos yli 300 000 markan poistot ovat 10–30 prosenttia yrityksen palkkasummasta, työnantaja kuuluisi keskimääräiseen maksuluokkaan. Alimpaan maksuluokkaan kuuluisivat muut yksityiset työnantajat sekä lisäksi valtion liikelaitoksista annetun lain mukaiset liikelaitokset. Lisäksi työnantajan kansaneläkemaksun määräytymisperusteeseen otettaisiin ulkomaantyötulon osalta vastaava lisäys kuin työnantajan sairausvakuutusmaksuun.

Pykälän 2 momentin mukaan maksun suuruutta määrättäessä käytettäisiin vuonna 1995 päättyneen tilikauden poisto- ja palkkatietoja, jos yksityisen työnantajan tilikausi ei

ole päättynyt vuonna 1996. Alkavaan yritykseen, joka ei ole ollut verovelvollinen vuonna 1996 tai 1995, sovellettaisiin yksityisen työnantajan alinta maksuluokkaa.

5 §. *Työnantajan lapsilisämaksu.* Työnantajan lapsilisämaksua ei ehdoteta perittäväksi vuonna 1998.

6 §. *Voimaantulo.* Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1998.

Säännöksen 2 momentin mukaan lain 1 ja 2 §:ää, joissa säädetään vakuutetuilta perittävistä, veroäyrien perusteella määräytyvistä maksuista, sovellettaisiin vuodelta 1998 toimitettavassa verotuksessa.

Työnantajan sosiaaliturvamaksua ei 3 momentin mukaan perittäisi verovapaan ulkomaantyötulon perusteella silloin, kun tähän tuloon tuloverolain 77 §:n muuttamisesta annetun lain (/1997) voimaantulosäännöksen nojalla sovelletaan vuoden 1995 aikana voimassa ollutta kuuden kuukauden sääntöä.

Voimaantulosäännöksen 4 momentti antaisi mahdollisuuden ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin ennen lain voimaantuloa.

1.2. Laki kansaneläkelain 59 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

59 §. Pykälän 2 momentissa säädetään kansaneläkerahaston vähimmäismäärästä. Vähimmäismäärä ehdotetaan vuonna 1998 alennettavaksi kahdeksaan prosenttiin kansaneläkevakuutuksen vuotuisista kokonaiskustannuksista. Kansaneläkerahaston varoja voitaisiin tarvittaessa maksuvalmiuden sallimissa rajoissa siirtää sairausvakuutusrahastoon sen maksuvalmiuden turvaamiseksi. Siirto olisi tarvittaessa mahdollista myös sairausvakuutusrahastolle asetetun vähimmäismäärän saavuttamiseksi, jos siirto voisi tapahtua alittamatta kansaneläkerahastolle ehdotettavaa kahdeksan prosentin vähimmäismäärää. Lisäksi valtio takaisi viime kädessä rahastojen maksuvalmiuden.

Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että kansaneläkerahaston varojen vähimmäismäärää laskettaessa otettaisiin huomioon myös joulukuussa tuloksi kirjattavat vakuutusmaksutuotot. Menettely vastaisi vuodesta 1995 noudatettua käytäntöä.

Voimaantulo. Laki ehdotetaan tulemaan voimaan vuoden 1998 alusta ja se olisi voimassa vuoden 1998 loppuun.

1.3. Laki sairausvakuutuslain 59 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

59 §. Pykälän 1 momentissa säädetään sairausvakuutusrahaston vähimmäismäärästä. Vuonna 1998 vähimmäismäärä ehdotetaan alennettavaksi kahdeksaan prosenttiin kuten kansaneläkerahastossa. Vähimmäismäärä lasketaan sairausvakuutuksen vuotuisista kokonaiskustannuksista. Lisäksi momenttiin ehdotetaan tehtäväksi varojen siirron osalta vastaavat vuotta 1998 koskevat muutokset kuin kansaneläkelain 59 §:n 2 momenttiin.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että valtio ei vuonna 1998 suorittaisi korvausta kustannuksista, jotka aiheutuvat sairausvakuutuslain mukaan maksettavista päivärahoista, äitiys-, isyys- ja

vanhempainrahoista tai erityishoitorahoista.

Pykälän 5 momentissa säädetään valtion velvollisuudesta taata sairausvakuutusrahaston maksuvalmius. Momentti ehdotetaan muutettavaksi kansaneläkelain 59 §:n 2 momentin ehdotettua sanamuotoa vastaavaksi.

Voimaantulo. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1998 ja se olisi voimassa vuoden 1998 loppuun.

2. Voimaantulo

Yksivuotiset lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1998.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

vuodelta 1998 suoritettavista sairausvakuutusmaksuista, työnantajan kansaneläkemaksusta ja työnantajan lapsilisämaksusta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Vakuutetun sairausvakuutusmaksu

Sen estämättä, mitä sairausvakuutuslaissa (364/1963) säädetään vakuutetun sairausvakuutusmaksun määrästä, maksu on 1,90 penniä vakuutetulle vuodelta 1998 toimitettavassa kunnallisverotuksessa vahvistetulta veroäyriä. Vakuutusmaksu on kuitenkin 2,35 penniä vakuutetulle kunnallisverotuksessa vahvistetulta veroäyriä siltä osin kuin veroäyrien määrä ylittää 80 000 äyriä. Vakuutusmaksua määrättäessä otetaan huomioon, mitä tuloverolaissa (1535/1992) säädetään.

2 §

Sairausvakuutusmaksun korotus

Jos vakuutettu saa vuoden 1998 aikana eläketuloa, häneltä peritään sen lisäksi, mitä 1 §:ssä säädetään, sairausvakuutusmaksua 3,00 penniä hänelle vuodelta 1998 toimitettavassa kunnallisverotuksessa vahvistetulta

veroäyriä. Tämä sairausvakuutusmaksun korotus on kuitenkin enintään kolme prosenttia veronalaisesta eläketulosta.

3 §

Työnantajan sairausvakuutusmaksu

Sen estämättä, mitä työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetussa laissa (366/1963) säädetään työnantajan sairausvakuutusmaksun määrästä ja perusteesta, työntekijälle vuoden 1998 aikana suoritettua ennakonpidätyksen alaisen palkan ja tuloverolain 77 §:ssä tarkoitettua ulkomaantyötulosta rahana maksetun osan yhteismäärästä peritään työnantajan sairausvakuutusmaksua. Ulkomaantyötulon rahana maksettavaan osaan ei kuitenkaan lueta työnantajan maksamia työstä johtuvien kustannusten korvauksia siltä osin kuin ne ovat tuloverolain tai sen nojalla annettujen säännösten mukaan verovapaita. Maksun suuruus on:

1) yksityiseltä työnantajalta ja sellaiselta valtion liikelaitokselta, johon sovelletaan

valtion liikelaitoksista annettua lakia (627/1987), kunnalta ja kuntayhtymältä sekä kunnalliselta liikelaitokselta 1,60 prosenttia;

2) valtiolta ja sen muulta laitokselta kuin valtion liikelaitoksista annetussa laissa tarkoitettua liikelaitokselta sekä Ahvenanmaan maakunnalta 2,85 prosenttia; ja

3) evankelis-luterilaiselta kirkolta, sen seurakunnalta ja seurakuntayhtymältä sekä ortodoksiselta kirkkokunnalta ja sen seurakunnalta 6,85 prosenttia.

4 §

Työnantajan kansaneläkemaksu

Sen estämättä, mitä kansaneläkelaisissa (347/1956) säädetään työnantajan kansaneläkemaksun määrästä ja perusteesta, työntekijälle vuoden 1998 aikana suoritettua ennakonpidätyksen alaisen palkan ja tuloverolain 77 §:ssä tarkoitettua ulkomaantyötulosta rahana maksetun osan yhteismäärästä peritään työnantajan kansaneläkemaksua. Ulkomaantyötulon rahana maksettavaan osaan ei kuitenkaan lueta työnantajan maksamia työstä johtuvien kustannusten korvauksia siltä osin kuin ne ovat tuloverolain tai sen nojalla annettujen säännösten mukaan verovapaita. Maksun suuruus on:

1) yksityiseltä työnantajalta ja valtion liikelaitoksista annetussa laissa tarkoitettua valtion liikelaitokselta:

a) 2,40 prosenttia;

b) 4,00 prosenttia, jos liiketoimintaa harjoittavan työnantajan, joka on velvollinen suorittamaan valtiolle tuloveroa, tai tuloverolain 4 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua liiketoimintaa harjoittavan elinkeinoyhtymän vuodelta 1996 toimitettua verotusta varten antamassa veroilmoituksessa ilmoitetun kuluvan käyttöömaisuuden hankintamenoista tekemien säännönmukaisten poistojen määrä on yli 300 000 markkaa ja samalla vähintään 10 ja enintään 30 prosenttia samana verovuonna maksetuista palkoista; tai

c) 4,90 prosenttia, jos mainittujen poistojen määrä on yli 300 000 markkaa ja

samalla yli 30 prosenttia sanottuna aikana maksetuista palkoista;

2) kunnalta ja kuntayhtymältä sekä kunnalliselta liikelaitokselta 3,15 prosenttia; ja

3) valtiolta ja sen muulta laitokselta kuin valtion liikelaitoksista annetussa laissa tarkoitettua liikelaitokselta, Ahvenanmaan maakunnalta, evankelis-luterilaiselta kirkolta, sen seurakunnalta ja seurakuntayhtymältä sekä ortodoksiselta kirkkokunnalta ja sen seurakunnalta 3,95 prosenttia.

Jos työnantajan tilikausi ei ole päättynyt vuonna 1996, yksityisen työnantajan kansaneläkemaksun suuruutta määrittäessä käytetään vuoden 1995 verotusta varten annettuja tietoja sekä vastaavana aikana maksettua palkkoja.

5 §

Työnantajan lapsilisämaksu

Sen estämättä, mitä työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetussa laissa säädetään työnantajan lapsilisämaksusta, maksua ei peritä 1 päivän tammikuuta ja 31 päivän joulukuuta 1998 välisenä aikana maksettujen palkkojen perusteella.

6 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1998.

Lain 1 ja 2 §:ää sovelletaan vuodelta 1998 toimitettavassa verotuksessa.

Työnantajan sairausvakuutusmaksua ja työnantajan kansaneläkemaksua ei peritä verovapaan ulkomaantyötulon perusteella silloin, kun verovapaus tuloverolain 77 §:n muuttamisesta annetun lain (/1997) voimaantulosäännöksen nojalla perustuu mainittuun lainkohtaan sellaisena, kuin se oli voimassa vuoden 1995 aikana.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki**kansaneläkelain 59 §:n väliaikaisesta muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan väliaikaisesti 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain (347/1956) 59 §:n 2 ja 3 momentti,
sellaisina kuin ne ovat, 59 §:n 2 momentti laissa 307/1982 ja 59 §:n 3 momentti laissa 1595/1991, seuraavasti:

59 §

Kansaneläkevakuutuksen menot suoritetaan kansaneläkerahastosta. Rahaston varoja käytetään tarvittaessa rahaston maksuvalmiuden sallimissa rajoissa myös sairausvakuutuksen menojen suorittamiseen. Kansaneläkerahaston varojen on oltava kalenterivuoden päättyessä vähintään kahdeksan prosenttia kansaneläkevakuutuksen vuotuisista kokonaiskustannuksista (*vähimmäismäärä*). Vähimmäismäärän saavuttamiseksi siirretään tarvittaessa sairausvakuutusrahastosta sairausvakuutuslain 59 §:ssä säädetyn vähimmäismäärän ylittävistä osasta varoja kansaneläkerahastoon. Jos kansaneläkerahaston tuotot, joihin luetaan myös siirto sairausvakuutusrahastosta sekä tämän lain 62 §:n mukaiset

suoritukset, eivät riitä rahaston vähimmäismäärän saavuttamiseen, puuttuva osa suoritetaan valtion varoista (*takuusuoritus*). Lisäksi valtion tulee suorittaa kansaneläkelaitokselle sellainen määrä varoja, että kansaneläkerahaston ja sairausvakuutusrahaston yhteinen maksuvalmius on kunakin ajankohdana riittävästi turvattu.

Valtion osuutta määrättäessä kansaneläkerahaston pääomasta ei vähennetä joulukuussa tuloksi kirjattavaa vakuutusmaksutuottoa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1998 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 1998.

3.

Laki**sairausvakuutuslain 59 §:n väliaikaisesta muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan väliaikaisesti 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain (364/1963) 59 §:n 1, 2 ja 5 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 59 §:n 1 momentti laissa 591/1967, 59 §:n 2 momentti laissa 1255/1989 ja 59 §:n 5 momentti laissa 471/1981, seuraavasti:

59 §

Sairausvakuutuksen menot suoritetaan sairausvakuutusrahastosta. Rahaston varoja käytetään tarvittaessa rahaston maksuvalmiuden sallimissa rajoissa myös kansaneläkevakuutuksen menojen suorittamiseen. Sairausvakuutusrahaston varojen on oltava kalenterivuoden päättyessä vähintään kahdeksan prosenttia sairausvakuutuksen vuotuisista kokonaiskustannuksista (*vähimmäismäärä*). Vähimmäismäärän saavuttamiseksi siirretään tarvittaessa kansaneläkerahastosta kansaneläkelain 59 §:ssä säädetyn vähimmäismäärän ylittävästä osasta varoja sairausvakuutusrahastoon. Jos sairausvakuutusrahaston tuotot, joihin luetaan myös siirto kansaneläkerahastosta, eivät riitä rahaston vähimmäismäärän saavuttamiseen, puuttuva osa suoritetaan valtion varoista (*takuusuoritus*). Valtion on suoritettava kuukausittain ennakkona määrä, joka vastaa 1/12 valtion sinä vuonna suori-

tettavaksi arvioidusta määrästä. Valtion osuuden suorittamisesta säädetään tarkemmin asetuksella.

Valtio ei suorita korvausta päivärahoista, äitiys-, isyys- ja vanhempainrahoista eikä erityishoitorahoista aiheutuvista kustannuksista.

Sen lisäksi, mitä edellä säädetään valtion osuudesta sairausvakuutuksen kustannuksiin, valtion tulee suorittaa kansaneläkelaitokselle sellainen määrä varoja, että sairausvakuutusrahaston ja kansaneläkerahaston yhteinen maksuvalmius on kunakin ajankohtana riittävästi turvattu. Tämä määrä on otettava huomioon sairausvakuutusrahaston tilinpäätöksessä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1998 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 1998.

Helsingissä 9 päivänä lokakuuta 1997

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Sosiaali- ja terveysministeri *Sinikka Mönkkäre*

2.

Laki

kansaneläkelain 59 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan väliaikaisesti 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain (347/1956) 59 §:n 2 ja 3 momentti,
 sellaisina kuin ne ovat, 59 §:n 2 momentti laissa 307/1982 ja 59 §:n 3 momentti laissa 1595/1991, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

59 §

Kansaneläkerahaston varojen on oltava kalenterivuoden päättyessä vähintään 1/10 kansaneläkevakuutuksen vuotuisista kokonaiskustannuksista. Jos kansaneläkevakuutuksen tuotot, joihin luetaan myös tämän lain 62 §:n mukaiset suoritukset, eivät tähän riitä, suoritetaan puuttuva osa valtion varoista.

Valtion osuutta määrittäessä kansaneläkerahaston pääomasta vähennetään joulukuussa tuloksi kirjattavat vakuutusmaksutuotot.

Kansaneläkevakuutuksen menot suoritetaan kansaneläkerahastosta. Rahaston varoja käytetään tarvittaessa rahaston maksuvalmiuden sallimissa rajoissa myös sairausvakuutuksen menojen suorittamiseen. Kansaneläkerahaston varojen on oltava kalenterivuoden päättyessä vähintään kahdeksan prosenttia kansaneläkevakuutuksen vuotuisista kokonaiskustannuksista (vähimmäismäärä). Vähimmäismäärän saavuttamiseksi siirretään tarvittaessa sairausvakuutusrahastosta sairausvakuutuslain 59 §:ssä säädetyn vähimmäismäärän ylittävästä osasta varoja kansaneläkerahastoon. Jos kansaneläkerahaston tuotot, joihin luetaan myös siirto sairausvakuutusrahastosta sekä tämän lain 62 §:n mukaiset suoritukset, eivät riitä rahaston vähimmäismäärän saavuttamiseen, puuttuva osa suoritetaan valtion varoista (takuusuoritus). Lisäksi valtion tulee suorittaa kansaneläkelaitokselle sellainen määrä varoja, että kansaneläkerahaston ja sairausvakuutusrahaston yhteinen maksuvalmius on kunakin ajankohdana riittävästi turvattu.

Valtion osuutta määrittäessä kansaneläkerahaston pääomasta *ei vähennetä* joulukuussa tuloksi kirjattavaa vakuutusmaksutuottoa.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1998 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 1998.

3.

Laki**sairausvakuutuslain 59 §:n väliaikaisesta muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan väliaikaisesti 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain (364/1963) 59 §:n 1, 2 ja 5 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 59 §:n 1 momentti laissa 591/1967, 59 §:n 2 momentti laissa 1255/1989 ja 59 §:n 5 momentti laissa 471/1981, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

59 §

Sairausvakuutuksen kustannukset suoritetaan sairausvakuutusrahastosta. Jos kalenterivuoden aikana käytettävissä olevat rahaston varat eivät riitä sairausvakuutuksen menoihin, suoritetaan puuttuva osa valtion varoista. Valtion on lisäksi suoritettava rahastoon sellainen määrä, että rahaston pääoma kalenterivuoden päättyessä on yksi kymmenesosa sairausvakuutuksen vuotuisista kokonaiskustannuksista. Valtion on suoritettava kuukausittain ennakkona määrä, joka vastaa kahdetatoista osaa valtion sinä vuonna suoritettavaksi arvioidusta määrästä. Valtion osuuden suorittamisesta säädetään tarkemmin asetuksella.

Valtio suorittaa 13 prosenttia päivärahoista, äitiys-, isyys- ja vanhempainrahoista sekä erityishoitorahoista. Valtion on suoritettava kuukausittain ennakkona määrä siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

59 §

Sairausvakuutuksen menot suoritetaan sairausvakuutusrahastosta. Rahaston varoja käytetään tarvittaessa rahaston maksuvalmiuden sallimissa rajoissa myös kansaneläkevakuutuksen menojen suorittamiseen. Sairausvakuutusrahaston varojen on oltava kalenterivuoden päättyessä vähintään kahdeksan prosenttia sairausvakuutuksen vuotuisista kokonaiskustannuksista (vähimmäismäärä). Vähimmäismäärän saavuttamiseksi siirretään tarvittaessa kansaneläkerahastosta kansaneläkelain 59 §:ssä säädetyn vähimmäismäärän ylittävästä osasta varoja sairausvakuutusrahastoon. Jos sairausvakuutusrahaston tuotot, joihin luetaan myös siirto kansaneläkerahastosta, eivät riitä rahaston vähimmäismäärän saavuttamiseen, puuttuva osa suoritetaan valtion varoista (takuusuoritus). Valtion on suoritettava kuukausittain ennakkona määrä, joka vastaa 1/12 valtion sinä vuonna suoritettavaksi arvioidusta määrästä. Valtion osuuden suorittamisesta säädetään tarkemmin asetuksella.

Valtio ei suorita korvausta päivärahoista, äitiys-, isyys- ja vanhempainrahoista eikä erityishoitorahoista aiheutuvista kustannuksista.

Voimassa oleva laki

Sen estämättä, mitä edellä on säädetty valtion osuudesta sairausvakuutuksen kustannuksiin, valtion tulee suorittaa sairausvakuutusrahastoon valtion osuuden lisäksi sellainen määrä varoja, että rahaston maksuvalmius on kunakin ajankohtana riittävästi turvattu. Tämä määrä on otettava huomioon sairausvakuutusrahaston tilinpäätöksessä.

Ehdotus

Sen lisäksi, mitä edellä säädetään valtion osuudesta sairausvakuutuksen kustannuksiin, valtion tulee suorittaa kansaneläkelaitokselle sellainen määrä varoja, että sairausvakuutusrahaston ja kansaneläkerahaston yhteinen maksuvalmius on kunakin ajankohtana riittävästi turvattu. Tämä määrä on otettava huomioon sairausvakuutusrahaston tilinpäätöksessä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1998 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 1998.

LIITE

KANSANELÄKEVAKUUTUKSEN ARVIOIDUT TULOT			
	1997	1998	
Kansaneläkevakuutus	Mmk	Mmk	Momentti
Vakuutusmaksut			
-vakuutetut	130	15	
-työnantajat	7 739	8 180	
Omaisuu den tuotot (Kela)	66	60	
Kunnat	79	0	
Valtion osuus etuusmenoista			
kansaneläkkeistä (29 %), eläkkeensaajien asumistuista, lapsen hoitotuista sekä vammaistuksista (100 %)	5 854	5 793	
Takuusuoritus (KEL 59 §)	730 ¹⁾	585	
-ALV-siirto	2 400	2 400	
Maksut vakuutuslaitoksilta			
Täyskustannusvastuumaksu	307	307	
Yhteensä	17 305	17 340	33.19.60
Valtion osuus (100 %)			
-Perhe-eläkkeistä	245	246	33.16.50
-Rintamasotilasetuksista	886	835	33.21.52
Yhteensä	18 436	18 421	
KANSANELÄKEVAKUUTUKSEN ARVIOIDUT MENOT			
	1997	1998	
Kansaneläkevakuutus	Mmk	Mmk	Momentti
Kansaneläkevakuutus			
-kansaneläkemenot ²⁾	16 858	16 157	
-muut etuusmenot ³⁾	595	603	
Yhteensä	17 453	16 760	33.19.60
Perhe-eläke	245	246	33.16.50
Rintamasotilaseläke	886	835	33.21.52
Etuudet yhteensä	18 584	17 841	
Kelan toimintamenot (40 %)	630	640	
Yhteensä	19 214	18 481	

¹⁾ Rahastosiirto sairausvakuutusrahastosta käytössä (v.1997 siirto arviolta 705 Mmk), mikä alentaa takuusuoritusta

²⁾ Kansaneläkemenot: kansaneläkkeet, hoitotuet, puolisolisät, lapsikorotukset, asumistuet

³⁾ Muut etuusmenot: lapsen hoitotuet, vammaistuet ja muut

Vuonna 1996 valtio rahoitti eläkkeensaajien asumistukimenoista 56,5 % ja vuoden 1997 alusta lukien kokonaan. Vuoden 1997 valtion meno-osuudessa on lisäksi otettu huomioon kuntien vuoden 1996 marras-joulukuun osuuksien tilittyminen vuoden 1997 aikana.

Kelan toimintamenoista luetaan 40 % eläkevakuutuksen kustannuksiksi.

SAIRAUSVAKUUTUKSEN JA KUNTOUTUKSEN ARVIOIDUT TULOT		
	1997	1998
	Mmk	Mmk
Vakuutetut	7 805	8 180
Työnantajat	4 173	4 390
Omaisuuuden tuotot	86	60
Valtio, etuuksista	0	0
Takautumissuoritukset	39	39
Yhteensä	12 103	12 669
valtion takuusuoritus (SVL 59 §) ¹⁾	0 ²⁾	337 ²⁾
Yhteensä	12 103	13 006
SAIRAUSVAKUUTUKSEN JA KUNTOUTUKSEN ARVIOIDUT MENOT		
	1997	1998
	Mmk	Mmk
Sv-päivärahat	2 430	2 510
Vanhempainpäivärahat	2 900	2 950
Sairaanhoito ³⁾	4 750	5 010
Kuntoutus	1 085	1 165
Muut ⁴⁾	682	675
Yhteensä	11 847	12 310
Kelan toimintamenot (60 %)	944	960
Yhteensä	12 791	13 270

¹⁾ Momentti 33.18.60

²⁾ Sairausvakuutusrahaston ylijäämä (2,7 mrd markkaa 1.1.1997) käytössä

³⁾ Sairaanhoito: lääkkeet, lääkärinpalkkiot, hammaslääkärinpalkkiot, tutkimus ja hoito, matkat

⁴⁾ Muut: Mata-korvaukset, työterveyshuolto, muut

Toimintakuluista luetaan 60 % sairausvakuutuksen kustannuksiksi